

Sami Laine

Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Elintarvike ja maatalous

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Elintarvike ja maatalous

Tutkinto-ohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Liiketoiminta

Tekijä: Sami Laine

Työn nimi: Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen

Ohjaaja: Juha Tiainen

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 38

Liitteiden lukumäärä:1

Suomalaisilla maataloilla on keskimäärin merkittäviä määriä metsää. Metsän omistaminen luo maatalousyrittäjälle taloudellista turvaa, mikä on tärkeää, koska maatalous on Suomessa taloudellisesti ailahteleva ala nykyisen tukipainotteisuuden takia. Metsätalous onkin useilla tiloilla tärkeässä asemassa koko maatalan liikevaihdon näkökulmasta. Tällä hetkellä käynnissä olevan Suomalaisen maatalouden rakennemuutoksen seurauksena tilakoot kasvavat, ja maatalousyrittäjillä on hallittavinaan suurempia kokonaisuuksia, mikä johtaa vääjäämättä ulkoisen työvoiman käyttöön joissain maatalan töissä. Tilakoon kasvaessa ja työmäärän lisääntyessä metsätalous ja metsänhoidolliset työt jäävät maataloilla helposti toissijaisiksi tai niitä ei hoideta ollenkaan.

Tutkimuksen tavoite oli selvittää, ovatko Pohjois-Satakuntalaiset maatalousyrittäjät käyttäneet nuoren metsän hoidossa ulkoista työvoimaa, vai tehneet nuoren metsän hoitotyöt itse. Tutkimuksessa selvitettiin, mitkä seikat vaikuttavat nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen, ja onko niiden ulkoistamiselle tarvetta. Tavoitteena oli myös selvittää, mitkä nuoren metsän hoitotöistä jäävät useimmiten hoitamatta Pohjois-Satakuntalaisilla maataloilla. Tutkimuksen haastatteluihin osallistui kuusi tilaa Pohjois-Satakunnan alueelta.

Tutkimuksen mukaan nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamista oli käytetty lähes jokaisella tilalla ja sitä oltiin kiinnostuneita käyttämään myös tulevaisuudessa. Tilakoko oli suurin yksittäinen tekijä, joka vaikutti nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen maataloilla. Pienet tilat eivät olleet niin kiinnostuneita nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta kuin isot tilat pienten pinta-alojen takia, minkä seurauksena tilalliset pystyivät hoitamaan kyseessä olevat työt itse. Maatilojen päätuotantosuunta ja siitä aiheutuva työmäärä, nuoren metsän hoitotöitä tarjoavien palvelujen lukumäärä, metsien ikärakenne, Kemera-tuet ja tietoisuus omista metsistään vaikuttivat myös nuoren metsän hoitotöiden tekoon ja niiden ulkoistamiseen. Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta oltiin pääasiassa kiinnostuneita ajan riittämättömyyden takia, sillä maatalousyrittäjillä olisi ollut ammattitaito tehdä kyseessä olevat työt itse omalla kalustollaan.

Avainsanat: maatila, metsänhoitotyöt, nuori metsä

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture, Ilmajoki

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Business orientation

Author/s: Sami Laine

Title of thesis: Outsourcing forestry work in young forests on Northern-Satakunta farms

Supervisor: Juha Tiainen

Year: 2015

Number of pages: 38

Number of appendices: 1

Finnish farms have on average a large amount of woodland. Owning woodland creates financial security for Finnish farms. This is important because of the financial variability in Finnish agriculture which is caused by Finnish agriculture's reliance on the European Union's financial support. Forestry has gained a significant role in a farm's total turnover in Finland. A structural change is running through Finnish agriculture, which means that Finnish farms are growing larger, which leads to the outsourcing of some of the work on the farm. When farm size and workload increase forestry work can become secondary or isn't taken care of at all.

The goal of this study was to examine if the farmers in Northern-Satakunta had used outsourcing for forestry work in young forests, or if they have done the work themselves. The study examined which factors affected outsourcing of forestry work in young forests and if there is a need for it. The study also examined which parts of forestry work in young forests was not carried out on farms in Northern-Satakunta. Six farms from Northern-Satakunta participated in interviews for this study.

According to the study, almost every interviewed farm had used outsourcing for forestry work in young forests and they were interested in using it also in the future. The farm size was the largest single factor which affected the use of outsourcing on the farms studied. Smaller farms weren't that interested in outsourcing because of their smaller woodland areas and they could do the forestry work themselves. This outsourcing is affected by the farms' type of production and the workload that the production type requires, the amount of service providers for the forestry work, the age structure of the forests, the Kemera-support and the farmer's awareness of their forests. A lack of time on farms was the main reason for using outsourcing; because the farmers had the required equipment for forestry work and the skills to use it.

Keywords: farm, forestry, young forest

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo	6
1 JOHDANTO	7
2 NUOREN METSÄN HOITOTYÖT	8
2.1 Taimikonhoito.....	8
2.2 Nuoren kasvatusmetsän harvennus.....	9
2.3 Kemera	9
3 POHJOIS-SATAKUNNAN METSÄT	11
3.1 Pääpuulajit	11
3.2 Kehitysluokat ja niiden jakauma.....	12
3.3 Metsien laatu.....	14
3.4 Puuston kasvu	15
4 HAASTATTELUTUTKIMUS POHJOIS-SATAKUNTALAISILLE MAATILOILLE	16
4.1 Tutkimuksen tavoite	16
4.2 Tutkimuksen toteutus.....	16
4.3 Yhteistyötahot	17
4.4 Tietolähteet	17
5 HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TULOKSET	18
5.1 Maatilojen tuotantosunnat	18
5.2 Maatilojen pinta-alat.....	18
5.3 Metsätalous Pohjois-Satakuntalaisilla maatiloilla	20
5.4 Metsien ikärakenteet.....	20
5.5 Metsien kehitysluokkajakauma päätuotantosunnittain	21
5.5.1 Maidontuotantotilat	21
5.5.2 Naudanlihantuotantotilat	22
5.5.3 Kasvintuotantotila	23
5.6 Nuoren metsän hoitotöiden teko Pohjois-Satakuntalaisilla maatiloilla.....	23

5.7 Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen	24
5.8 Kestävän metsätalouden rahoituslaki	25
5.9 Metsänhoitoyhdistys ja sen palvelut.....	25
5.10 Metsään.fi palvelu	26
6 TUTKIMUSTULOSTEN TULKINTA.....	27
6.1 Maatilojen tuotantosuunnat ja niiden vaikutus nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen	27
6.2 Maatilojen koko ja sen vaikutus nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen 28	
6.3 Maatilojen metsätalous	28
6.4 Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen metsien ikärakenteet, ja niiden vaikutus nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen.....	29
6.5 Nuoren metsän hoitotöiden teko Pohjois-Satakuntalaisilla maataloilla.....	30
6.6 Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen	30
6.7 Kestävän metsätalouden rahoituslain tukien käyttö	31
6.8 Metsään.fi palvelu	32
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	37

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Metsän omistus Lounais-Suomessa	11
Kuvio 2. Puulajien vallitsevuus metsämaalla Lounais-Suomessa.....	12
Kuvio 3. Lounais-Suomen metsien kehitysluokkajakauma vuonna 2007	13
Kuvio 4. Suurimman kestävän hakkuukertymäärion mukainen kehitysluokkajakauma vuonna 2037	13
Kuvio 5. Lounais-Suomen metsien laatu.....	14
Kuvio 6. Puuntuotannon metsämaan taimikoiden laatu Lounais-Suomessa.....	15
Kuvio 7. Kokonaispinta-ala jakauma maatiloilla (ha).....	19
Kuvio 8. Metsäpinta-ala jakauma maatiloilla (ha).....	19
Kuvio 9. Metsäpinta-alan prosenttiosuus kokonaispinta-alasta.....	19
Kuvio 10. Metsien kehitysluokkajakauma, maidontuotantotila 40 ha	21
Kuvio 11. Metsien kehitysluokkajakauma, maidontuotantotila 128 ha	21
Kuvio 12. Metsien kehitysluokkajakauma, naudanlihantuotantotila 400 ha.....	22
Kuvio 13. Metsien kehitysluokkajakauma, naudanlihantuotantotila 170 ha.....	22
Kuvio 14. Metsien kehitysluokkajakauma, naudanlihantuotantotila 240 ha.....	22
Kuvio 15. Metsien kehitysluokkajakauma, kasvintuotantotila 155 ha	23
 Taulukko 1. Taimikonhoidon ulkoistamisen sopiva hinta Pohjois-Satakuntalaisten maatalousyrittäjien näkökulmasta	 24

1 JOHDANTO

Suomalaisen maatalouden rakennemuutoksen seurauksena tilakoot kasvavat ja tämän seurauksena maatalousyrittäjillä on hallittavanaan suurempia kokonaisuuksia, mikä johtaa väijäämättä ulkoisen työvoiman käyttöön joissain maatilain töissä. Maatalousyrittäjien tulee keskittyä ydintehtäviin, eli heidän täytyy käyttää henkilökohtaisesta ajastaan ja osaamisestaan mahdollisimman paljon siihen maatalouden osa-alueeseen, joka on yrittäjälle taloudellisesti merkityksellisintä. (Lehtonen & Pyykkönen 2005, 7-20.) Tällöin helposti metsätalous ja etenkin metsänhoidolliset työt jäävät toissijaisiksi tai niitä ei hoideta ollenkaan. Suomalaisilla maatiloilla on keskimäärin merkittäviä määriä metsää. Metsän omistaminen luo maatalousyrittäjälle taloudellista turvaa, mikä on tärkeää, koska maatalous saattaa olla taloudellisesti varsin ailahteleva ala tukipainotteisuuden takia. (Luonnonvarakeskus 2015.)

Tutkimus on tehty haastattelututkimuksena, koska kyselyihin vastaamisen suosio on vähentynyt, ja yhteistyöorganisaation edustajan mukaan haastattelututkimus antaa enemmän ja tarkempaa informaatiota, ja on näin ollen parempi tutkimuskeino kyseessä olevaan työhön. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää nuorten metsien hoitotöiden toteutus, kysyntä ja tarjonta Pohjois-Satakuntalaisella maaseudulla ja maatiloilla, ja käytetäänkö siihen ulkoista työvoimaa. Haastattelututkimukseen on valittu maatiloja edellä mainitulta alueelta mahdollisimman monipuolisesti muun muassa eri tuotantosuuntien ja tilakokojen perusteella. Tavoitteena on saada mahdollisimman kattava ja todenmukainen kuva Pohjois-satakuntalaisten maatilojen nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta.

2 NUOREN METSÄN HOITOTYÖT

2.1 Taimikonhoito

Taimikonhoidon avulla taimikon kehitystä pyritään ohjaamaan siten, että taimikosta kehittyy mahdollisimman hyvä ja tuottava puusto. Taimikonhoidolla kasvu keskitetään parhaisiin runkoihin, joiden kehitys- ja tuotosmahdollisuudet ovat parhaat. Taimikonhoito muodostuu heinäntorjunnasta, perkauksesta ja taimikonharvennuksesta. Rehevillä uudistusaloilla taimet ovat vaarassa joutua heinän, horsman ja vatukon tukahduttamiksi ensimmäisten elinvuosien aikana. Tämä voidaan estää heinäntorjunnalla, missä taimien kasvua haittaavat heinät yms. kaadetaan taimien välittömästä läheisyydestä. Tällä vähennetään taimien kasvukilpailua ja estetään talvella heinien päälle kasautuvan lumen aiheuttamat haitat taimille. (Kuru 2007, 87.)

Heinäntorjunta voidaan tehdä monin keinoin, kuten esimerkiksi kumisaappaalla tallomalla matalaksi tai katkomalla raivaussahan raivaus- tai ruohoterällä, jolla katkeavat myös vatukko ja vesakko. Heinäntorjunta tulisi tehdä keskikesällä, jolloin taimia haittaava kasvusto on kasvanut täyteen mittaansa. Torjunnan tarve vaihtelee jopa saman taimikon eri osissa. Joissain paikoissa heinä joudutaan torjumaan kahdesti kesässä ja osassa sitä ei tarvita ollenkaan. Heinäntorjunta suoritetaan sen vaatimilla kohteilla 2-3 vuotena istutuksesta. (Heiskanen 2013.)

Perkaus tarkoittaa taimikon pääpuulajia/lajeja haittaavan muun puuston poistamista. Yleensä perkauksessa poistetaan ylimääräinen lehtipuusto. Taimikon harvennuksella säädellään taimikon muodostaman puuston tiheyttä ja rakennetta poistamalla ylimääräiset pääpuuston tai sekapuuston taimet. (Kuru 2007, 87.)

Taimikonhoidon hyödyt ensiharvennusvaiheessa ovat moninaiset. Ensiharvennusvaiheen taloudellinen tulos ja kannattavuus paranevat, kun harvennuksesta kertyy enemmän myyntipuuta. Nykyään taimikoita ei kasvateta välttämättä pelkästään pääpuulajin taimikkona, vaan esimerkiksi luontaisesti uudistusalalle syntyvää koivua pyritään käyttämään hyväksi taimikossa. Koivu parantaa taimikossa havupuiden laatua ja täydentää taimikkoa. Koivu ei kuitenkaan saa haitata pääpuulajin

taimien kasvua, koska se pidentää kiertoaikaa ja lykkää hakkuutuloja. Hyvällä taimikonhoidolla pystytään myös välttämään ensiharvennuksen konehakkuutyömaan ennakkoraivaus. (Kuru 2007, 88.)

Perkauksen ajoitus vaikuttaa kustannuksiin. Varhaisperkauksen lykkääminen kahdella vuodella nostaa työn kustannuksia 20–30%. Varhaisperkaus on edullisintä siinä vaiheessa kun jäävä lehtipuusto estää varjostuksellaan kantovesoittumista. (Kuru 2007, 89.)

2.2 Nuoren kasvatusmetsän harvennus

Nuoren kasvatusmetsän harvennuksen tavoite on saada nuori metsä kasvukuntoon riukuuntumista estämällä. Puu alkaa riukuuntumaan, jos puusto on ylitiheää ja taimilla ei ole tilaa kasvaa. Nuoren kasvatusmetsän harvennuksella pyritään saamaan tulevia metsän harvennuksia kannattavammiksi. (Kuru 2007, 96.)

Ennen nuoren kasvatusmetsän harvennusta leimikolle kannattaa teettää ennakkoraivaus. Ennakkoraivaus tarkoittaa puunkorjuuta haittaavien risujen ja alikasvospuuston poistamista leimikolta ennen varsinaista hakkuuta. Ennakkoraivaus nopeuttaa hakkuuta huomattavasti ja samalla vähentää korjuuvaurioita harvennushakkuissa. Ennakkoraivattu leimikko maksaa itsensä takaisin, sillä sellainen on puunostajille kiinnostavampi kohde, ja siitä saa paremman hinnan. (Metsänhoitoyhdistys 2015.)

2.3 Kemera

Kestävän metsätalouden rahoituslain (kemera) perusteella yksityismetsänomistaja voi hakea valtiolta tukea metsänparannukseen ja tiettyihin metsänhoitotöihin. Kyseessä olevan tuen myöntää alueellinen metsäkeskus. Kemera-tukea on voitu myöntää mm. metsänterveyslannoitukseen, kunnostusojitukseen, metsätien perusparannukseen, metsänuudistamisen erikoistapauksiin, metsätien tekemiseen,

nuoren metsän hoitoon, juurikäävän torjuntaan, energiapuunkorjuuseen ja haketuksen, kulotukseen ja ympäristötukiin. (Koistinen 2007, 95.)

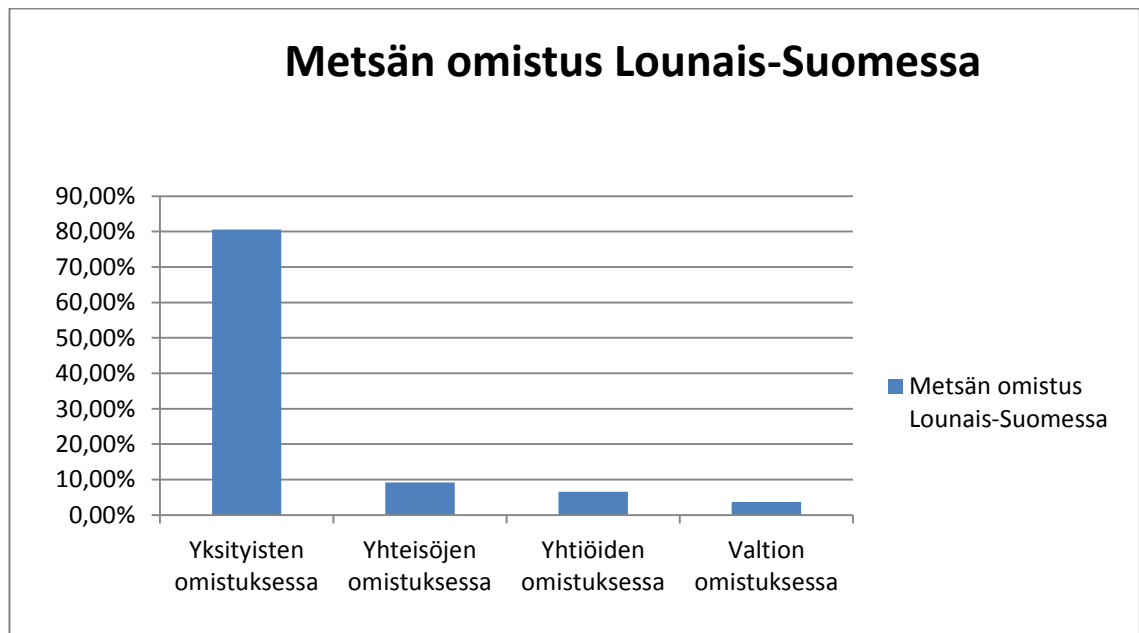
Tuen piiristä on kestävän metsätalouden rahoituslain uudistamisen yhteydessä poistumassa energiapuun korjuutuki, pystykarsinta, pellon metsitys, vahinkojen korvaus ja korjaaminen sekä metsän uudistaminen luonnontuhojen jälkeen. Uudistus tulee voimaan aikaisintaan 1.7.2015 uuden kestävän metsätalouden rahoituslain voimaantulon myötä. (Metsänhoitoyhdistys 2015.)

3 POHJOIS-SATAKUNNAN METSÄT

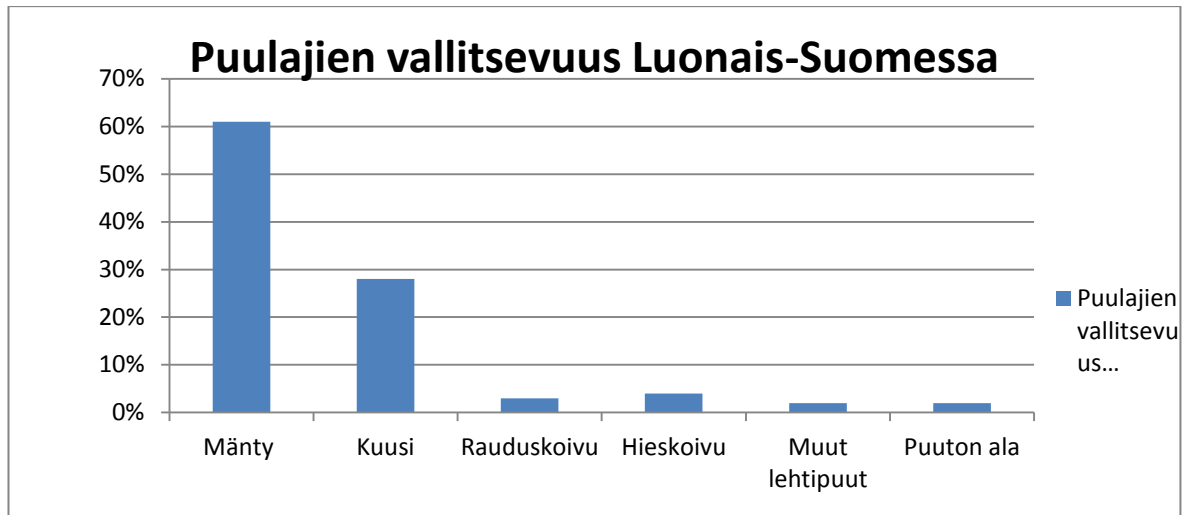
Pohjois-Satakunta on osa Lounais-Suomea. Työssä käytetään Lounais-Suomen metsäkeskuksen tilasto- ja tutkimustietoja Pohjois-Satakunnan metsien nykytilanteen ja tulevaisuuden näkymien kuvaamiseen. Lähteenä on käytetty pääasiassa vuoden 2013 Metsätieteen aikakauskirjaa.

3.1 Pääpuulajit

Lounais-Suomen metsäkeskuksen alueen metsätalousmaasta 80,6 prosenttia ovat yksityisten omistuksessa, erilaisten yhteisöjen omistuksessa on 9,2 prosenttia, yhtiöiden omistuksessa 6,6 prosenttia ja valtion omistuksessa 3,7 prosenttia. (Korhonen ym. 2013, 379). Puulajien vallitsevuus metsämaalla Lounais-Suomessa jakautuu seuraavanlaisesti: mäntyä on 61 prosenttia, kuusta 28 prosenttia, rauduskoivua 3 prosenttia, hieskoivua 4 prosenttia, muita lehtipuita 2 prosenttia ja puutonta alaa 2 prosenttia. (Korhonen ym. 2013, 292.)

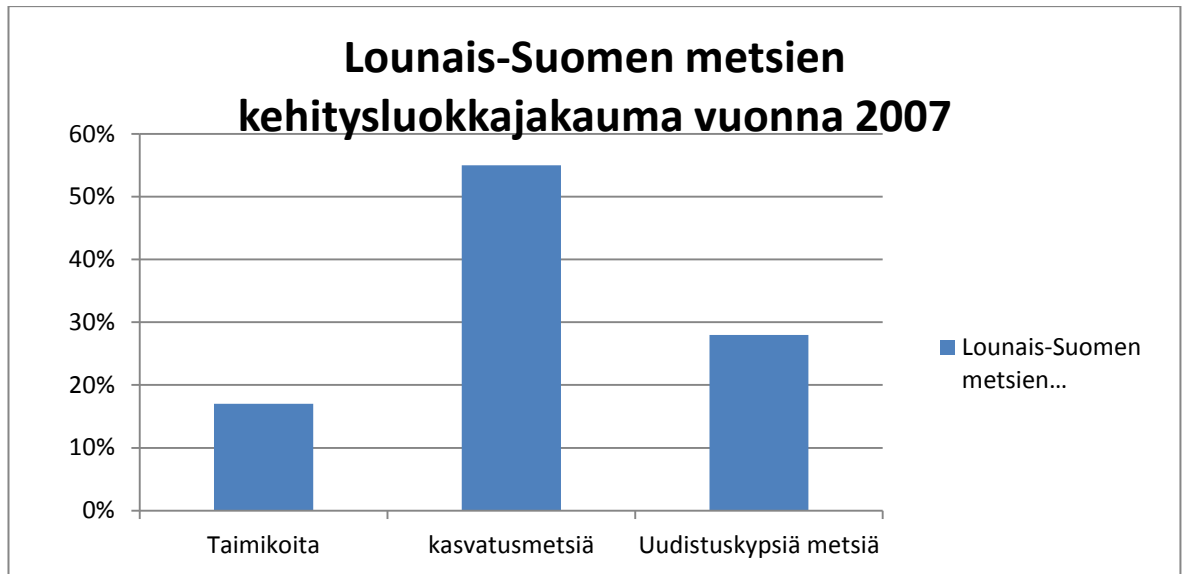
Kuvio 1. Metsän omistus Lounais-Suomessa (Korhonen ym. 2013, 292.)

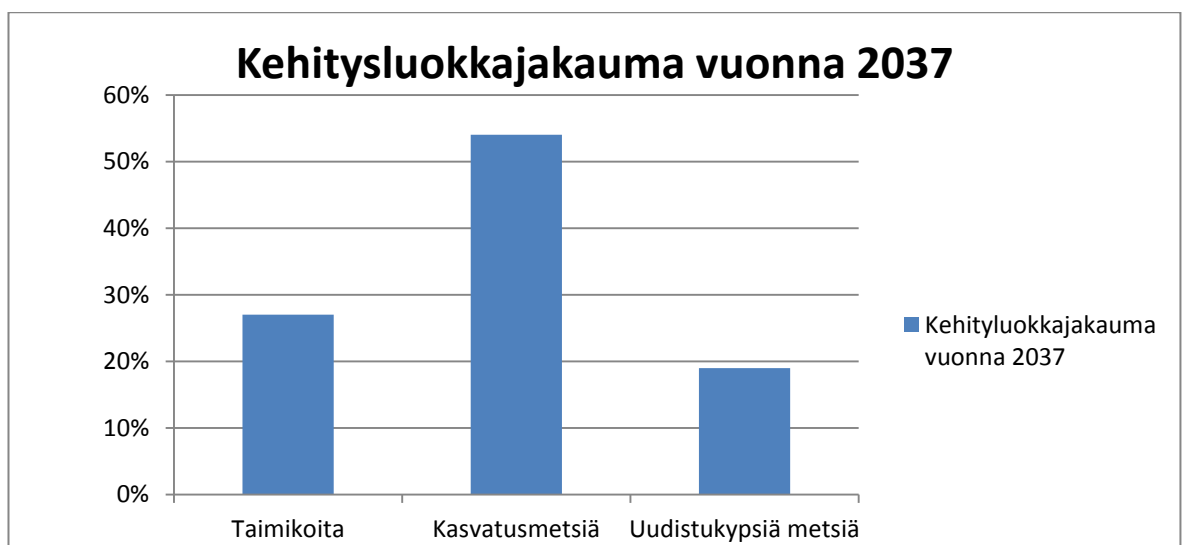
Kuvio 2. Puulajien vallitsevuus metsämaalla Lounais-Suomessa (Korhonen ym. 2013, 292).

3.2 Kehitysluokat ja niiden jakauma

Lounais-Suomen metsien kehitysluokkajakauma on ollut vuonna 2007 seuraavanlainen: Taimikoita on ollut noin 17 prosenttia metsämaasta, kasvatusmetsiä 55 prosenttia ja uudistuskypsiä metsiä 28 prosenttia. Hakkuiden noudattaessa suurinta kestävää hakkuukertymäärviota on Lounais-Suomen metsien kehitysluokkajakauma vuonna 2037 seuraavanlainen: Taimikoita metsämaasta on 27 prosenttia, kasvatusmetsiä noin 54 prosenttia ja uudistuskypsiä metsiä 19 prosenttia (Salmi-
nen, Hirvelä & Härkönen 2013, 212). Luvuista voi päätellä, että seuraavan 23 vuoden aikana metsänhoitotöiden, kuten puun istutuksen ja taimikoiden hoidon määrä lisääntyy taimikoiden lisääntyessä ja uudistuskypsien metsien uudistamisen myötä.

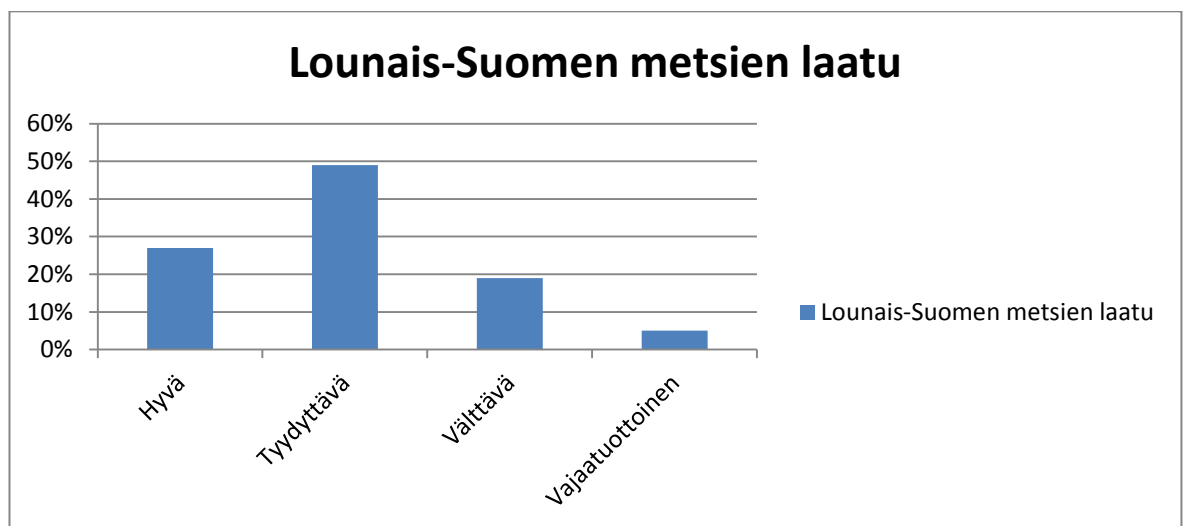
Kuvio 3. Lounais-Suomen metsien kehitysluokkajakauma vuonna 2007 (Salminen, Hirvelä & Härkönen 2013, 212).

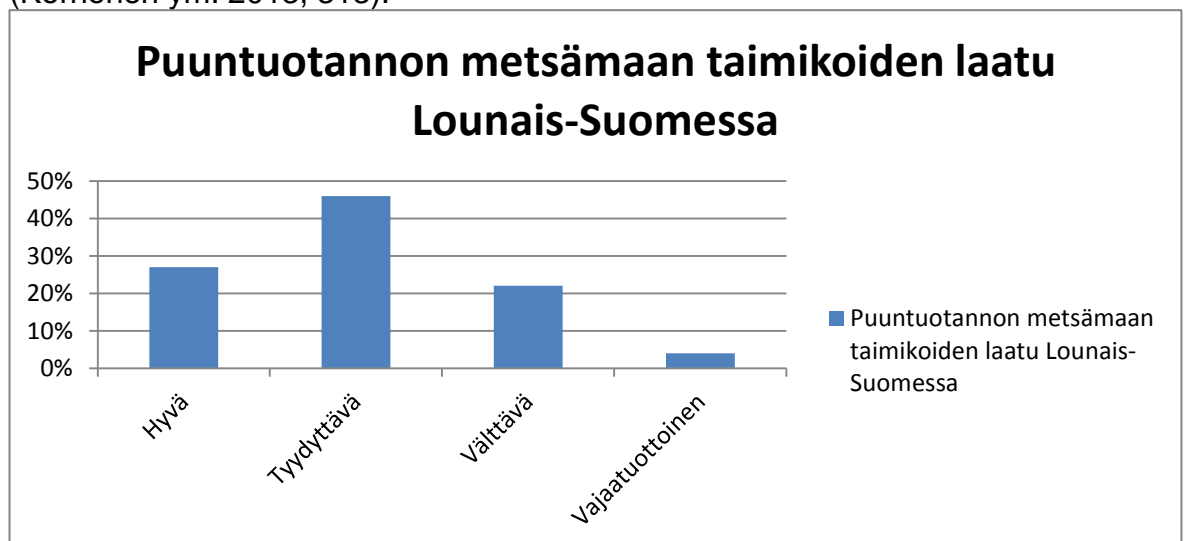
Kuvio 4. Suurimman kestävän hakkuukertymäärion mukainen kehitysluokkajakauma vuonna 2037 (Salminen, Hirvelä & Härkönen 2013, 212).

3.3 Metsien laatu

Lounais-Suomen metsien laatu on vaihteleva. 27 prosenttia metsiköistä on kunnoltaan hyviä, 49 prosenttia tyydyttäviä, 19 prosenttia välttäviä ja 5 prosenttia vajaatuottoisia (Korhonen ym. 2013, 309). Puuntuotannon metsämaan taimikoiden laatu Lounais-Suomessa on vaihteleva. 27 prosenttia taimikoista on hyvässä kunnossa, 46 prosenttia tyydyttävässä, 22 prosenttia välttävissä ja 4 prosenttia vajaatuottoisia (Korhonen ym. 2013, 313). Edellä mainittujen tietojen perusteella taimikoiden hoitoa pitäisi lisätä, minkä seurauksena tyydyttävässä ja välttävissä kunnossa olevat taimikot, joita on yhteensä 68 prosenttia taimikoista, saataisiin hyvään kuntoon.

Kuvio 5. Lounais-Suomen metsien laatu
(Korhonen ym. 2013, 313).

Kuvio 6. Puuntuotannon metsämaan taimikoiden laatu Lounais-Suomessa (Korhonen ym. 2013, 313).

3.4 Puuston kasvu

Lounais-Suomessa puuston vuosittainen keskikasvu puulajeittain on männyllä n. $2,5\text{m}^3/\text{ha}$, kuusella n. $2,3\text{m}^3/\text{ha}$, koivulla n. $1\text{m}^3/\text{ha}$ ja muulla lehtipuustolla n. $0,4\text{m}^3/\text{ha}$ (Korhonen ym. 2013, 300). Valtakunnan metsien 10. inventointiin perustuen arvioidaan Lounais-Suomen hakkuumahdoksi vuosien 2007-2016 välisenä aikana noin $10\text{m}^3/\text{ha}$, kun keskiarvo koko Suomessa on $6,6\text{m}^3/\text{ha}$ (Salminen ym. 2013, 207). Näin ollen Lounais-Suomea ja erityisesti Pohjois-Satakuntaa voidaan pitää metsätaloudellisesti merkittävänä alueena.

4 HAASTATTELUTUTKIMUS POHJOIS-SATAKUNTALAISILLE MAATILOILLE

4.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoite oli selvittää, ovatko Pohjois-Satakuntalaiset maatalousyrittäjät käyttäneet nuoren metsän hoitotöissä ulkoista työvoimaa, vai olivatko he tehneet nuoren metsän hoitotyöt itse. Tutkimuksessa selvitettiin, olisivatko maatalousyrittäjät kiinnostuneita ulkoistamaan nuoren metsän hoitotöitä, jos sitä eivät vielä ole tehneet, ja onko niiden ulkoistamiselle edes tarvetta. Tavoitteena oli myös selvittää, mitkä nuoren metsän hoitotöistä jäävät useimmiten hoitamatta, ja mihin mielellusti käytettäisiin ulkoista työvoimaa. Tutkimuksessa selvisi myös, miten tilakoko ja tuotantosuunta vaikuttavat maataloilla nuoren metsän hoitotöiden hoitamiseen, ja tarvitaanko metsänhoidollisiin töihin ulkopuolista työvoimaa.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin haastattelututkimuksena teemahaastatteluilla. Teemahaastattelussa esiin nostettavat teemat ovat etukäteen pohditut ja määritellyt. Teemahaastattelussa haastattelujen määrä on yleensä pieni. Tämän vuoksi teemahaastattelussa haastateltavien valintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tutkimussuunnitelmassa on erikseen perusteltava ja kuvattava ne periaatteet, joiden mukaan haastateltavat on valittu. (Tilastokeskus 2015.)

Tutkimus oli Kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullinen tutkimus vastaa kysymyksiin miksi, millainen ja miten. Nämä tiedot auttavat ymmärtämään kohderyhmää ja ilmiöitä, kuvaavat niitä kokonaisvaltaisesti ja kertovat syy-seuraussuhteista (Inspirans Oy 2014). Laadullisessa tutkimuksessa haastattelua tiedonkeruumuotona käytettäessä on kyse avointen kysymysten tai keskusteluteemojen esittämisestä valituille tahoille. (Tilastokeskus 2015.)

Kyseessä olevan työn haastatteluun valittiin erikokoisia ja eri tuotantosuuntaisia maataloja 6 kappaletta Pohjois-Satakunnan alueelta. Haastateltavien tilojen pää-

tuotantosunnat koostuivat maidontuotannosta, naudanlihantuotannosta ja kasvienviljelystä. Näin pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava ja todenmukainen otanta Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta.

Haastattelussa käytettiin tietojen ylöskirjaamiseen kirjoitusmenetelmää. Kun haastattelut tulivat suoritetuiksi, analysoitiin aineisto Microsoft Officen Excel- ja Word-ohjelmistojen avulla muodostamalla kysymyksistä informatiivisia taulukoita tai vaihtoehtoisesti kirjoittamalla kysymyksen vastaukset tekstimuotoon.

Tutkimuksesta selvisi, onko Pohjois-Satakunnan alueella potentiaalia metsänhoitotöitä tekeville tahoille nyt ja tulevaisuudessa. Tutkimuksen tarkoituksena oli myös selvittää maatalousyrittäjille metsänhoitotöiden merkityksellisyyttä ja niiden ulkoistamisen kannattavuutta.

4.3 Yhteistyötahot

Yhteistyöorganisaationa työssä oli Metsänhoitoyhdistys Satakunta. Tarkemmin yhteistyötä tehtiin MHY Satakunnan Merikarvian toimipisteen kanssa. Yhteistyöorganisaatio auttoi työssä teoriatiedon keruun kanssa ja neuvoi haastatteluun tehtävien kysymysten kanssa.

4.4 Tietolähteet

Tietolähteinä työssä käytettiin Metsätieteen aikakauskirjaa, alan kirjallisuutta, paikallisen metsänhoitoyhdistyksen tietoja ja internetin kautta löytyvää tietoa ko. aiheesta. Merkittävin osuus työn tiedonkeruussa oli Pohjois-Satakuntalaisten maatalousyrittäjien teemahaastatteluilla.

5 HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TULOKSET

Suomalaisilla maatalousyrittäjillä on usein merkittäviä määriä metsää, joten niiden hoito on myös merkittävässä asemassa. Tutkimustuloksia voi hyödyntää yhteistyöorganisaatio MHY Satakunta, joka tarjoaa metsänomistajille metsänhoidollisia palveluita.

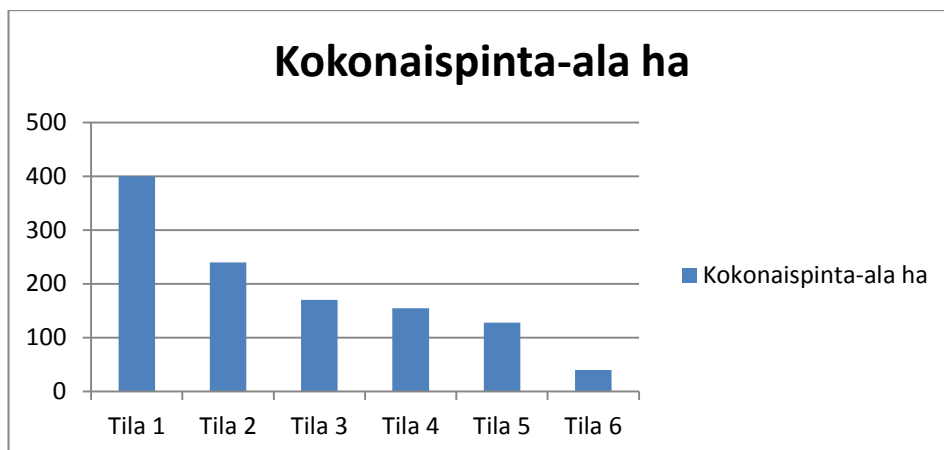
5.1 Maatilojen tuotantosuunnat

Haastattelututkimuksessa haastateltiin kuutta eri maatilaa. Tilojen päätuotantosuunnat jakautuivat kolmeen eri kategoriaan. Maidontuotanto päätuotantosuuntana oli tiloista kahdella, naudanlihantuotanto kolmella, ja yksi tiloista oli kasvinviljelytila.

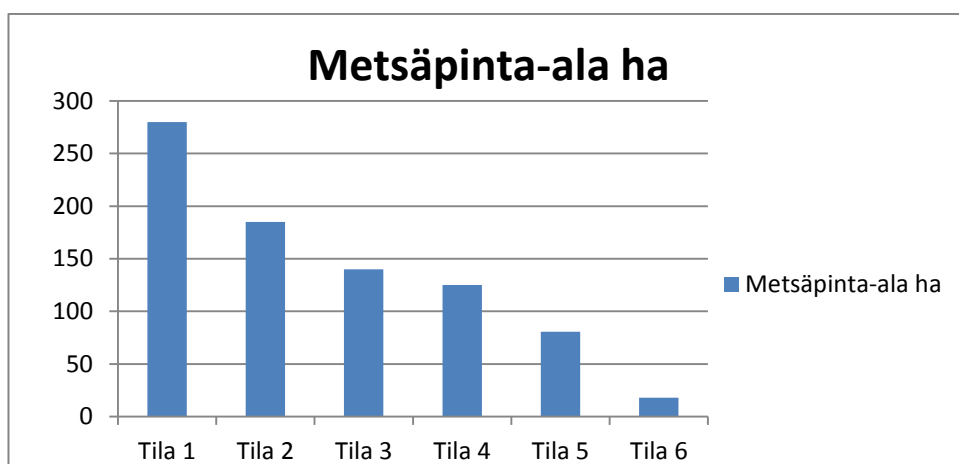
Jokaisella haastatelluista maatiloista oli myös muita ns. sivutoimisia tuotantosuuntia. Yleisin sivutoimisista tuotantosuunnista oli metsätalous, joka oli jokaisella tilalla toissijaisena tuotantosuuntana. Koneurakointi oli tiloista viidellä sivutuotantosuunnalla. Muita tuotantosuuntia maatiloilla oli muun muassa peräkärryjä valmistava metallipaja, jollainen oli yhdellä maatilalla sekä sesonkiaputyö maatiloille, joka oli sivutoimena yhdellä haastatelluista maatiloista.

5.2 Maatilojen pinta-alat

Tutkimukseen osallistuneet maatilat olivat pinta-aloiltaan hyvin erikokoisia. Suurin tila oli kokonaispinta-alaltaan 400 hehtaaria ja pienin 40 hehtaaria. Maatilojen metsäpinta-alat vaihtelivat 18 hehtaarista 280 hehtaariin. Viidellä maatilalla kuudesta on pinta-alastaan enemmän metsää kuin peltoa.

Kuvio 7. Kokonaispinta-ala jakauma maatiloilla (ha)

Kuvio 8. Metsäpinta-ala jakauma maatiloilla (ha)

Kuvio 9. Metsäpinta-alan prosenttiosuus kokonaispinta-alasta

5.3 Metsätalous Pohjois-Satakuntalaisilla maatiloilla

Metsätalouden osuus tilan liikevaihdosta tutkimuksen maatiloilla vaihteli 5 prosentista 50 prosenttiin. Merkittävin osuus maatilán liikevaihtoon metsätaloudella oli kasvintuotantotilalla, jossa puolet liikevaihdosta tuli metsätaloudesta. Naudanlihan tuotantotiloilla prosenttiosuudet olivat 10 prosenttia, 25 prosenttia ja 35 prosenttia. Maitotiloilla metsätalouden osuus liikevaihdosta oli vain 5 prosenttia ja 10 prosenttia. Viidellä kuudesta tilasta hakkuita tehtiin vuosittain. Tutkimuksen tiloilla viidellä oli voimassa oleva metsäsuunnitelma. Yhdellä tilalla suunnitelma oli vanhentunut vuosi sitten.

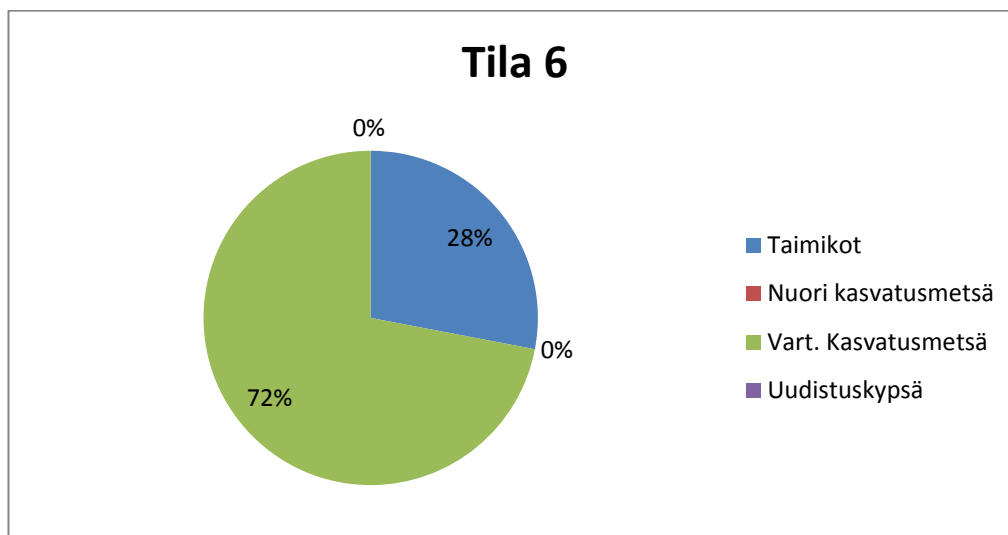
Maatilojen metsät sijaitsivat pääasiassa tilakeskuksen välittömässä läheisyydessä. Kauimmaisets metsät olivat 60 kilometrin päässä tilakeskuksesta. Isommilla tiloilla metsät olivat hieman etäämmällä tilakeskuksesta ja pienillä tiloilla tilakeskuksen välittömässä läheisyydessä. Jokaisella tilalla selvästi yli puolet metsistä oli tilakeskuksen läheisyydessä.

5.4 Metsien ikärakenteet

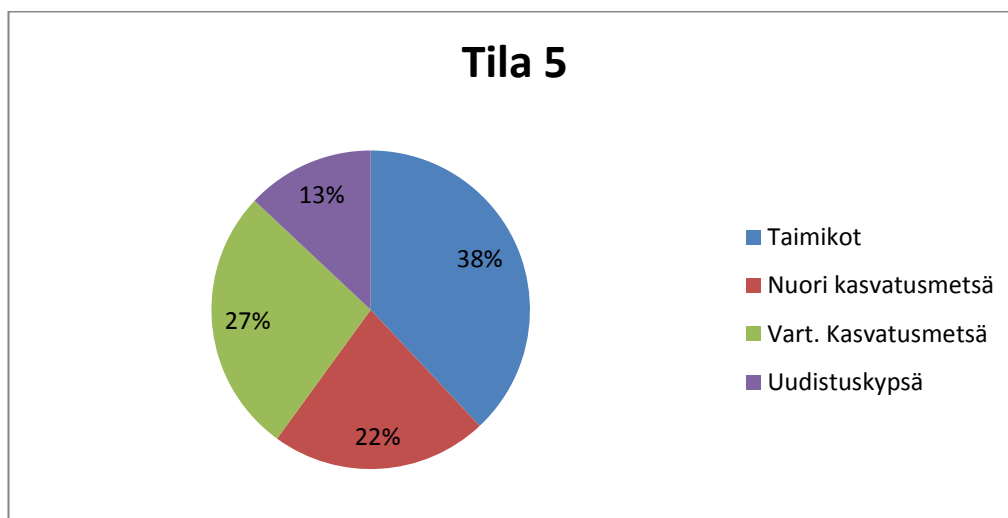
Haastateltujen tilojen metsien ikärakenteet vaihtelivat muilta osin selvästi, mutta taimikoiden määrän vaihtelua voidaan pitää pienenä kun se tilakohtaisesti vaihteli 19 prosentista 38 prosenttiin koko metsäpinta-alasta. Nuorien kasvatusmetsien määrä tilakohtaisesti vaihteli 0 prosentista 38 prosenttiin koko metsäpinta-alasta. Keskiarvoin tilakohtaisesti tarkasteltuna tutkimuksen maatilojen metsäpinta-aloista taimikoita oli 32 prosenttia, nuoria kasvatusmetsiä 20 prosenttia, varttuneita kasvatusmetsiä 38 prosenttia ja uudistuskypsiä metsiä 10 prosenttia.

5.5 Metsien kehitysluokkajakauma päätuotantosunnittain

5.5.1 Maidontuotantotilat

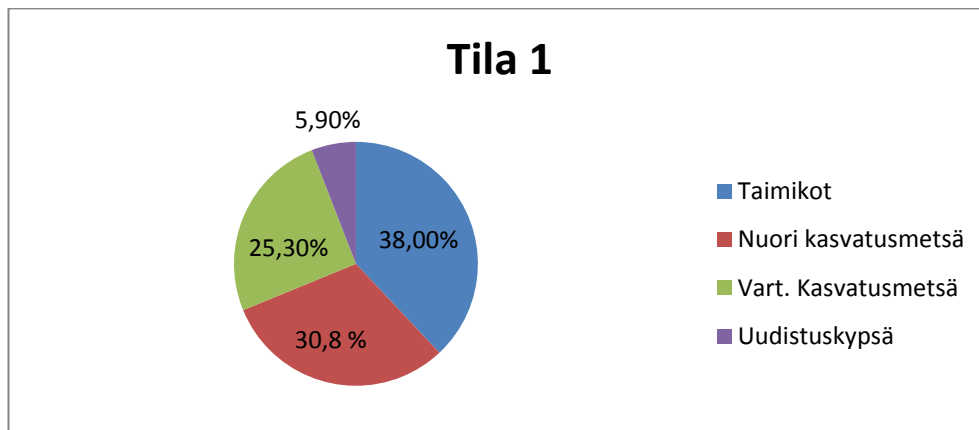

Kuvio 10. Metsien kehitysluokkajakauma, maidontuotantotila 40 ha

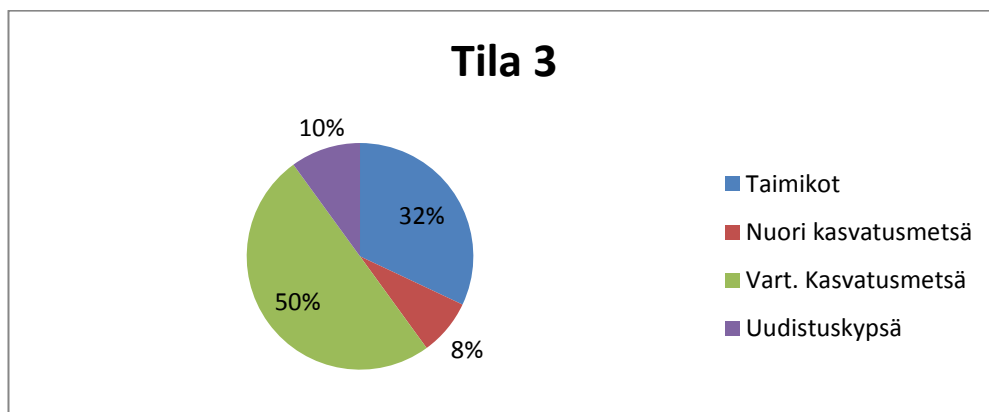

Kuvio 11. Metsien kehitysluokkajakauma, maidontuotantotila 128 ha

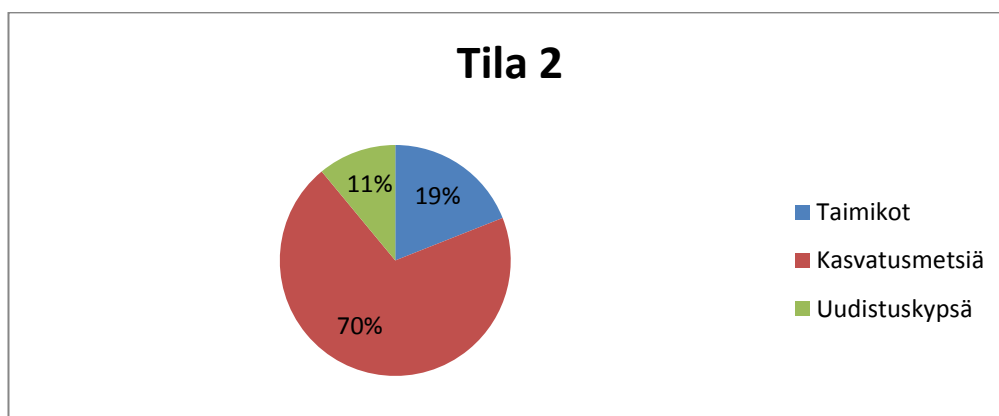
5.5.2 Naudanlihantuotantotilat

Kuvio 12. Metsien kehitysluokkajakauma, naudanlihantuotantotila 400 ha

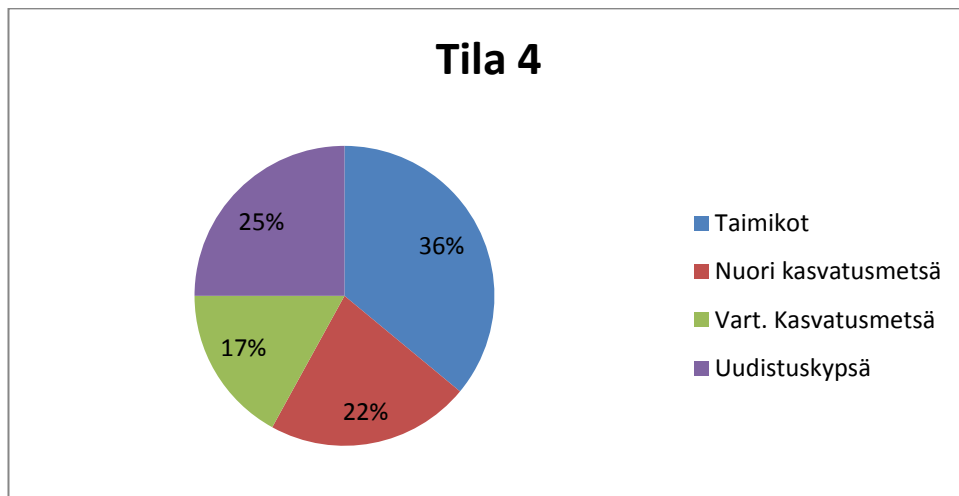

Kuvio 13. Metsien kehitysluokkajakauma, naudanlihantuotantotila 170 ha

Kuvio 14. Metsien kehitysluokkajakauma, naudanlihantuotantotila 240 ha

5.5.3 Kasvintuotantotila

Kuvio 15. Metsien kehitysluokkajakauma, kasvintuotantotila 155 ha

5.6 Nuoren metsän hoitotöiden teko Pohjois-Satakuntalaisilla maataloilla

Tutkimuksessa haastatelluista maataloista jokaiselta löytyi nuoren metsän hoitoon vaadittava kalusto, mikä käsittää raivaussahan ja moottorisahan sekä tarvittavat suojavaarusteet, kuten kypärän ja kuulosuojaimet. Maatalousyrittäjistä jokaisella oli myös ammattitaitoa tehdä nuoren metsän hoitotyöt metsissään omalla kalustollaan. Yrittäjän henkilökohtainen nuoren metsän hoitotöihin käytetty työpanos vuosisatasolla vaihteli tilakohtaisesti viidestä päivästä 40 päivään. Maidontuotantotiloilla vuosittain nuoren metsän hoitotöihin käytettiin 10–15 päivää, kasvintuotantotilalla 40 päivää ja naudanlihantuotantotiloilla 5-30 päivää. Nuoren metsän hoitotöiksi katsottiin tässä tutkimusosiossa taimikoiden perkaus ja harvennus sekä nuoren kasvatusmetsän harvennus.

Viidellä kuudesta haastatellusta maatilasta oli rästissä olevia nuoren metsän hoitotöitä. Rästissä olevien nuoren metsän hoitotöiden määrä vaihteli prosentuaalisesti 0 prosentista 16 prosenttiin. Hehtaarimäärinä vaihtelu oli 0 hehtaarista 38 hehtaariin. Keskiarvoin tarkasteltuna tiloilla oli nuoren metsän hoitotöitä rästissä prosentuaalisesti 8 % ja hehtaarein 15,8 hehtaaria.

5.7 Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen

Tutkimuksessa haastatelluista tiloista viidellä kuudesta oli käytetty ulkoista työvoimaa nuoren metsän hoitotöissä. Tilan koko vaikutti selvästi ulkoisen työvoiman käyttöön nuoren metsän hoitotöissä. Isommat tilat olivat käyttäneet ulkoista työvoimaa erityisesti taimikoiden hoidossa.

Viidellä tilalla kuudesta oli kiinnostusta käyttää ulkoista työvoimaa tulevaisuudessakin nuoren metsän hoitotöihin. Pienemmät maatilat eivät olleet ulkoisen työvoiman käytöstä niin kiinnostuneita kuin isommat. Haastatteluista kävi ilmi, että nuoren metsän hoitotöistä taimikon raivauksen ulkoistaminen herätti eniten mielenkiintoa ja siihen oli käytetty ulkoista työvoimaa.

Pohjois-Satakuntalaiset maatalousyrittäjät olivat valmiita maksamaan taimikonhoidosta keskenään hyvin samankaltaisia hintoja tuotantosunnasta ja tilakoosta riippumatta. Yrittäjät korostivat, että hinta vaihtelee erittäin merkittävästi hoitokohteesta riippuen. Maatalousyrittäjät olivat valmiita maksamaan arvonlisäveron kanssa taimikonhoidosta 150–700 €/ha kohteesta riippuen.

Taulukko 1. Taimikonhoidon ulkoistamisen sopiva hinta Pohjois-Satakuntalaisten maatalousyrittäjien näkökulmasta

Tilat	€/ha
Tila 1	150- 400 €
Tila 2	150-700 €
Tila 3	250-600 €
Tila 4	150-700 €
Tila 5	200-300 €
Tila 6	Noin 500 €

Nuoren metsän hoitotöitä tekeviä tahoja tutkimuksessa haastatelluilla maataloilla oli tiedossa vähintään yksi jokaisella. Kahdella tiloista nuoren metsän hoitotöitä tekeviä tahoja omalla lähiseudullaan oli tiedossa yksi, yhdellä tiloista oli tiedossa kaksi eri tekijää, kahdella tiloista kolme eri tekijää ja yhdellä tiloista neljä eri tekijää. Paikallisen metsänhoitoyhdistyksen tiedettiin tekevän nuoren metsän hoitotöitä jokai-

sella tilalla. Tämän lisäksi nuoren metsän hoitotöitä tarjosivat suuret metsäteollisuuskonsernit, kuten UPM ja Metsä Group. Yksityisiä pienemmän kokoluokan nuoren metsän hoitopalveluja tarjoavia yrityksiä haastatellut maatilat tiesivät yhteensä viisi kappaletta. Eniten nuoren metsän hoitotöitä tarjonneista tahoista oli käytetty metsänhoitoyhdistystä ja metsäteollisuuskonserneja, kuten UPM ja Metsä Group.

5.8 Kestävän metsätalouden rahoituslaki

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaiseen metsänparannukseen, kuten nuoren metsän hoitotöihin, myönnettävät valtion tuet olivat tuttuja haastatelluille maatalousyrittäjille ainakin pääpiirteittäin. Puolet maatioista oli hakenut nuoren metsänhoitotöihin kemera-tukea. Tuen hakemiseen ei tutkimuksen perusteella vaikuttanut maatilan koko tai tuotantosuunta. Merkittävä syy sille, että kemera-tukea ei ollut haettu tiloilla metsänhoitoon, oli tuen myöntämisen vaatimuksien tiukkuus.

5.9 Metsänhoitoyhdistys ja sen palvelut

Metsänhoitoyhdistys ja sen tarjoamat metsänhoitopalvelut olivat kaikille tutkimukseen osallistuneille maatioille tuttuja. Metsänhoitoyhdistyksen palveluista maatioilla oli käytetty mm. taimikoidenhoitoa, taimien hankkimista ja istuttamista, metsänhoitosuunnitelman tekoa ja puukaupan kilpailuttamista. Metsänhoitoyhdistystä pidettiin yleisesti ottaen hyödyllisenä palvelujen tarjoajana ja metsänhoitoyhdistys oli saavuttanut hyvän tunnettavuuden Pohjois-Satakuntalaisten maanviljelijöiden keskuudessa.

5.10 Metsään.fi palvelu

Metsään.fi on Suomen Metsäkeskuksen palvelu, josta löytyvät kattavat metsätiedot omista metsistään. Palvelu tarjoaa kattavan kokonaiskuvan metsäomaisuudesta ja sen avulla voi hallita useistakin tiloista koostuvaa metsäomaisuutta helposti yhtenä kokonaisuutena. Palvelu mahdollistaa myös metsätietojen jakamisen metsäalan toimijoiden kanssa. (Metsäkeskus 2015.)

Haastattelujen aikaan metsään.fi palvelu oli vielä maksullinen palvelu, mutta jatkossa palvelu on ilmainen käyttäjilleen. Haastattelussa kävi ilmi, että palvelusta oltaisiin oltu kiinnostuneempia ja otettu se jo käyttöönkin, jos se olisi ollut ilmainen. Nämä toiveet ovat siis nyt toteutuneet työn valmistumisen aikana. Haastattelujen aikaan metsään.fi palvelu oli käytössä kahdella tilalla kuudesta haastatellusta tilasta. Palvelua pidettiin käytännöllisenä, ja se nähtiin hyvänä apuvälineenä metsätietojen tarkkailuun.

6 TUTKIMUSTULOSTEN TULKINTA

6.1 Maatilojen tuotantosuunnat ja niiden vaikutus nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen

Tutkimuksessa haastateltujen kuuden eri Pohjois-Satakuntalaisen maatilan päätuotantosuunnat jakautuivat kolmeen eri kategoriaan. Naudanlihantuotanto päätuotantosuuntana oli maataloista 50 prosentilla, maidontuotanto 33 prosentilla ja kasvinviljely 17 prosentilla. Koko satakunnan mittakaavassa kasvinviljely päätuotantosuuntana oli vuonna 2014 69 prosentilla, maidontuotanto 7,24 prosentilla ja naudanlihan tuotanto/nautakarjatalous 4,36 prosentilla (Luonnonvarakeskus 2014). Satakunnassa kasvinviljely, maidontuotanto ja naudanlihan tuotanto/nautakarjatalous ovat kolme yleisintä tuotantosuuntaa kyseessä olevan alueen maataloilla. Näin ollen tutkimukseen haastateltujen tilojen päätuotantosuuntien jakautuminen antaa todenperäisen ja kattavan kuvan alueen maatalojen nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta. Tutkimuksen Pohjois-Satakuntalaisten maatalojen erilainen tuotantosuuntien jakauma verrattuna koko Satakunnan alueeseen selittyy suurilta osin Pohjois-Satakunnan ja muun Satakunnan erilaisella maaseudun rakenteella. Satakunnan pellot sijaitsevat suurilta osin eteläisemmässä Satakunnassa, kun taas Pohjois-Satakunnan maaseudulla sijaitsee suhteessa vähemmän peltoa ja enemmän metsää seudun kivisyyden ja karuuden seurauksena. Pohjois-Satakunnan metsävaltaisuudesta kertoo myös se, että jokaisella maatilalla metsätalous mainittiin sivutuotantosuuntana, ja joissain tapauksissa metsätalouden osuus maatalan liikevaihdosta oli puolet. Haastatelluilta maataloilta löytyi myös metsäalan urakointia sivutuotantosuuntana.

Päätuotantosuunnittain tarkasteltuna maidontuotantotiloilla metsätalouden osuus liikevaihdosta oli pienintä, kasvinviljelytiloilla suurinta ja naudanlihan tuotantotiloilla näiden kahden välistä. Maatalojen päätuotantosuunnat eivät vaikuttaneet juuri mitenkään nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisen käyttöön nyt tai tulevaisuudessa. Päätuotantosuunnasta riippumatta tilat olivat käyttäneet ulkoista työvoimaa ja olivat tulevaisuudessakin kiinnostuneita nuorien metsien hoitotöiden ulkoistamisesta tarpeen vaatiessa. Tästä voi päätellä, että Pohjois-Satakuntalaisilla maataloil-

la on niin paljon muutakin tehtävää, että ulkoisen työn käyttöä kyseessä olevissa töissä pidetään tarpeen vaatiessa mahdollisena ja järkevänä.

6.2 Maatilojen koko ja sen vaikutus nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen

Tilojen koolla oli tutkimuksen mukaan vaikutusta sekä metsätalouden osuuteen tilan liikevaihdosta että nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen. Pinta-alaltaan pienillä tiloilla metsätalouden osuus maatilán liikevaihdosta oli pienin. Kahdella pienimmällä tilalla metsätalouden osuuden keskiarvo liikevaihdosta oli 7,5 prosenttia, kahdella keskimmaisella tilalla keskiarvo oli 42,5 prosenttia ja kahdella pinta-alaltaan isoimmalla tilalla keskiarvo oli 17,5 prosenttia. Tiloilla, joilla metsä-pinta-alaa oli prosentuaalisesti eniten, myös metsätalouden liikevaihdon osuus koko tilán liikevaihdosta oli suurin.

Tutkimuksen maatioista pinta-alaltaan pienimmät olivat vähiten kiinnostuneita nuoren metsán hoitotöiden ulkoistamisesta. Tähán syynä náhtiin metsápinta-alan pienuus, joka mahdollistaa nuorien metsien hoidon itse. Tiloilla oli myös tarpeeksi ammattitaitoista työvoimaa omasta takaa töiden hoitamiseen. Pienin tiloista ei ollut käyttänyt ulkoista työvoimaa nuoren metsán hoitotöissä ollenkaan, eikä ollut kiinnostunut siitä tulevaisuudessa juuri pienen metsápinta-alan takia. Tutkimuksen tiloista pinta-alaltaan isommat olivat käyttäneet ulkoista työvoimaa nuoren metsán hoitotöissään ja olivat kiinnostuneita siitä tulevaisuudessakin.

6.3 Maatilojen metsätalous

Haastatelluilla Pohjois-Satakuntalaisilla maatioilla viidellä kuudesta tilasta hakkuita tehtiin vuosittain. Hakkuita tehtäessä vuosittain erilaisia metsánhoitotöitä kertyy

tiloille hakkuista riippuen. Nuoren kasvatusmetsän harvennuksissa itse hakkuutyön lisäksi tehdään leimikolle usein ennakkoraikaus, jossa poistetaan hakkuutyötä haittaava aluskasvusto ja niin sanottu roskapuu (Metsänhoitoyhdistys 2015). Uudistushakkuista tehtäessä hakkuusta seuraa metsän uudistus metsän istuttamisella tai kylvöllä. Tämän jälkeen muodostuvalle taimikolle täytyy tehdä taimikonhoidollisia toimenpiteitä, jotta metsästä muodostuisi tuottava. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa heinäntorjunta, perkaus ja taimikon harvennus (Kuru 2007, 87). Näin ollen tiloilla, joilla hakkuista tehdään usein, on myös yleensä paljon nuoren metsän hoitotöitä.

Maatiloista viidellä oli voimassa oleva metsäsuunnitelma, ja yhdellä tilalla suunnitelma oli vanhentunut vuosi sitten. Tiloilla on siis varsin hyvin tiedossa metsien ikärakenne ja niiden vaatimat hoitotoimenpiteet, mikä edesauttaa nuoren metsän hoitotöiden tekemistä ajallaan. Tutkimuksessa haastateltujen maatilojen metsistä valtaosa sijaitsi tilakeskusten välittömässä läheisyydessä, mikä edesauttaa nuoren metsän hoitotöiden itse tekemistä, kun matkoihin ei kulu aikaa niin paljon. Isommilla tiloilla metsiä oli 10- 60 km päässä tilakeskuksesta. Tällaisilla tiloilla etäisyydet aiheuttavat aikamenekkiä matkoihin, jolloin nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen lisää houkuttelevuuttaan.

6.4 Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen metsien ikärakenteet, ja niiden vaikutus nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen

Tiloilla oli haastattelujen aikaan yhteensä 94,8 hehtaaria rästissä olevia nuoren metsän hoitotöitä. Nuoren metsän pinta-ala tutkimuksen tiloilla oli yhteensä 474,4 hehtaaria. Näin ollen tutkimuksessa haastateltujen tilojen nuorista metsistä keskimäärin 20 % oli metsänhoidollisten toimenpiteiden tarpeessa.

Tulevaisuudessa haastatelluilla maataloilla nuorten metsien osuus näyttäisi tutkimuksen perusteella hieman laskevan maatilojen pinta-alasta, sillä ikärakenteellisesti tiloilla on tällä hetkellä enemmän taimikoita kuin lähitulevaisuudessa, kun samalla uudistuskypsien metsien määrä on pienempi kuin taimikoiden määrä ny-

kyään. Nuorien kasvatusmetsien määrä toisaalta lisääntyy tulevaisuudessa nykyisen taimikon varttuessa, mutta se ei aivan korvaa uusien taimikoiden määrän pienentymistä. Tästä seurauksena nuorten metsien määrä vähenee hetkellisesti hieman haastatelluilla Pohjois-Satakuntalaisilla maataloilla ennen kuin se taas kääntyy tulevaisuudessa uudestaan nousuun.

6.5 Nuoren metsän hoitotöiden teko Pohjois-Satakuntalaisilla maataloilla

Jokaiselta tutkimuksessa haastatellulta maatilalta löytyi nuoren metsän hoitotöihin vaadittava kalusto. Jokaiselta maatalousyrittäjältä löytyi myös tarvittava ammattitaito käyttää kalustoaan nuoren metsän hoitotöihin. Haastatellut yrittäjät käyttivät itse henkilökohtaisesta ajastaan nuoren metsän hoitotöihin 5-40 päivää vuodessa. Keskiarvoksi tästä muodostui 18,4 päivää vuodessa.

Pohjois-Satakuntalaisilla maatalousyrittäjillä olisi kalusto ja ammattitaito omien nuorien metsien hoitotöihin. Nuoren metsän hoitotöihin ei kuitenkaan riitä tarpeeksi aikaa muiden maatalouden töiden ohella. Tämän seurauksena maatalousyrittäjät ovat käyttäneet ja ovat tulevaisuudessakin kiinnostuneita käyttämään ulkoista työvoimaa kyseessä oleviin töihin.

6.6 Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen

Taimikonhoito oli yleisin ulkoistettu nuoren metsän hoitotyö. Kiinnostusta ulkoisen työvoiman käyttöön tulevaisuudessa löytyi samoilta tiloilta, joilla sitä oli ennestäänkin käytetty. Ulkoisen työvoiman käyttö nuoren metsän hoitotöissä on siis varsin yleistä Pohjois-Satakuntalaisilla maataloilla. Maatalousyrittäjillä oli realistinen käsitys taimikonhoidon hinnasta, mikä on seurausta siitä, että ulkoista työvoimaa on tiloilla ennenkin käytetty ja osaltaan siitä, että tilalliset ovat itse tehneet nuoren metsän hoitotöitä ja heillä on kalusto kyseessä olevaan työhön, jolloin työn aiheuttamat kulut ja vaatimukset ovat yrittäjillä hyvin tiedossa.

Nuoren metsän hoitotöitä omalla alueella tekeviä tahoja tutkimuksessa haastatelluilla maataloilla oli tiedossa jokaisella yhdestä neljään kappaletta. Yleisin tiedossa oleva nuoren metsän hoitotöitä tekevä yritys oli metsänhoitoyhdistys, jonka tiesi jokainen haastateltu maatalousyrittäjä. Suuret metsäteollisuuskonsernit, sekä yksityiset pienemmän kokoluokan metsänhoitotöitä tarjoavat yritykset muodostivat muun tarjonnan ko. työsuorituksiin. Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen on Pohjois-Satakunnassa hyvät edellytykset runsaan ko. palveluja tarjoavien yritysten määrän seurauksena. Alueella pystyy kilpailuttamaan nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamista.

6.7 Kestävän metsätalouden rahoituslain tukien käyttö

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaiseen metsänparannukseen, kuten nuoren metsän hoitotöihin, myönnettävät valtion tuet olivat pääpiirteittäin tuttuja haastatelluille maatalousyrittäjille. Haastatellut maatalousyrittäjät eivät tietäneet tarkalleen tuen määriä tai mihin metsänparannuksellisiin töihin niitä myönnetään. Juuri tiedon puute kestävän metsätalouden rahoituslain nojalla tuettavista metsänparannuksellisista töistä ja niiden vaatimuksista aiheutti sen, etteivät kaikki maatalousyrittäjät olleet hakeneet tukea kyseessä oleviin töihin.

Puolet maataloista oli hakenut nuoren metsänhoitotöihin kemera-tukea. Tuen myöntämisen vaatimuksien tiukkuus oli merkittävä syy sille, että tukia ei ollut haettu nuoren metsän hoitokohteille. Haastatellut maatalousyrittäjät pitivät esimerkiksi vaadittua taimikkoihin jäävää runkomäärä per hehtaari liian pienenä, eli metsää halutaan kasvattaa vaatimuksia tiheämpänä. Tukien hakemisen byrokratian määrää pidettiin myös vähentävänä tekijänä kestävän metsätalouden rahoituslain tukien haussa. Kestävän metsätalouden rahoituslain nojalla tuettavia metsänparannustöitä ja niiden vaatimuksia pitäisi saada maatalousyrittäjille paremmin tietoon, jotta niiden käyttö yleistyisi, mikä lisäisi nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamista.

6.8 Metsään.fi palvelu

Haastattelussa kävi ilmi, että metsään.fi palvelusta oltaisiin oltu kiinnostuneempia ja otettu se jo käyttöön, jos se olisi ollut ilmainen. Metsään.fi palvelu onkin muuttumassa maksuttomaksi, joten sen käyttö luultavasti lisääntyy tulevaisuudessa. Haastattelujen aikaan metsään.fi palvelu oli käytössä vain kahdella tilalla kuudesta. Muut viljelijät olivat kuulleet palvelusta sen runsaan mainostamisen seurauksena, mutta sitä ei ollut otettu ainakaan vielä käyttöön tiloilla. Palvelun maksuttomuuden myötä sen käyttö yleistyneen jonkin verran. Tämän seurauksena tilalliset ovat tietoisempia omista metsistään ja niiden vaatimista hoitotöistä. Isoille tiloille kyseinen palvelu on erityisen hyödyllinen suurten metsäkokonaisuuksien hallitsemiseksi. Kun maatalousyrittäjät ovat tietoisempia metsistään, lisää se myös nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisen käyttämistä, kun huomataan ja paikallistetaan helposti, että missä tilan metsissä on nuoren metsän hoitotöitä jäänyt tekemättä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Pohjois-Satakuntalaisten maatalojen nuoren metsän hoitotöiden suoritustapoja ja selvittää, mitkä nuoren metsän hoitotöistä haluttaisiin ulkoistaa. Tutkimuksessa selvitettiin, ovatko maatalousyrittäjät kiinnostuneita ulkoistamaan nuoren metsän hoitotöitä, jos sitä eivät vielä ole tehneet, ja onko niiden ulkoistamiselle tarvetta. Tavoitteena oli myös tutkia tilakoon ja tuotantosuunnan vaikutusta Pohjois-Satakuntalaisilla maatiloilla nuoren metsän hoitotöiden tekemiseen ja niiden ulkoistamiseen.

Haastatelluista Pohjois-Satakuntalaisista maatiloista selvästi suurin osa oli käyttänyt nuoren metsän hoitotöihin ulkoista työvoimaa ja oli valmis käyttämään sitä myös tulevaisuudessa. Haastatellut maatalousyrittäjät olivat tutkimuksen mukaan kykeneväisiä tekemään nuoren metsän hoitotyöt itse, koska tiloilta löytyi sekä nuoren metsän hoitoon vaadittava kalusto, että ammattitaitoa sen käyttämiseen. Nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta oltiin kiinnostuneita lähinnä aikapulan takia, kun aikaa nuoren metsän hoitotöihin ei ole tarpeeksi tilojen nuoren metsän hoitoa vaativiin kohteisiin nähden. Tilakoko ja erityisesti tilojen metsäpinta-ala vaikuttivat tutkimuksen mukaan selvästi nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisen kiinnostavuuteen. Pienemmillä tiloilla ulkoistamisesta ei oltu kiinnostuneita pienen metsäpinta-alan vuoksi, minkä seurauksena yrittäjät kerkesivät hoitamaan kyseiset työt itse. Tilakoon ja metsäpinta-alan kasvaessa rästissä olevien nuoren metsän hoitotöiden määrä ja samalla kiinnostuneisuus kyseisten töiden ulkoistamiseen lisääntyivät.

Maatilojen tuotantosuunta vaikutti myös nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamiseen. Maidontuotantotiloilla metsätalouden merkitys tilan liikevaihdon kannalta oli pienin, naudanlihantuotantotiloilla toiseksi pienin ja kasvinviljelytilalla merkittävin. Tämän seurauksena tiloilla, joilla metsätalouden merkitys taloudellisesti on suurempi, myös nuoren metsän hoitotöiden ulkoistaminen oli yleisempää. Nuoren metsän hoitotöistä mieluiten ulkoistettiin taimikonhoidolliset työt ja mieluiten kyseisistä töistä tilalliset tekivät itse nuoren kasvatusmetsän harvennuksia.

Tulevaisuudessa Pohjois-Satakuntalaiset maatilat ovat tutkimuksen mukaan edelleen kiinnostuneita nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta. Tähän vaikuttaa

muun muassa metsien ikärakenne, jonka mukaan nuoren metsän hoitotöitä riittää tilojen metsissä jatkossakin. Tietoisuus metsien hoidosta ja sen merkityksestä taloudellisessa mielessä lisääntyy muun muassa internetin ja metsänhoidollisia palveluja tarjoavien organisaatioiden, kuten metsänhoitoyhdistyksen avulla. Muun muassa Metsään.fi palvelun käytön yleistyminen mahdollisesti lisää maatalousyrittäjien tietoisuutta omasta metsästään ja edesauttaa näin metsänhoidollisia töitä tiloilla. Kestävän metsätalouden rahoituslain nojalla myönnettävät metsänparannukselliset tuet lisäävät myös maatalousyrittäjien motivaatiota hoitaa nuoria metsiään. Kestävän metsätalouden rahoituslaki on tällä hetkellä muutoksen kourissa, mikä luo epävarmuutta tulevaisuuteen. Pohjois-Satakunnan alueella on tarjolla hyvin nuoren metsän hoitotöitä tekeviä tahoja, mikä myös osaltaan edesauttaa nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamista.

Tutkimuksen otanta oli suhteellisen pieni, joten aineistosta ei voida tehdä yleistäviä johtopäätöksiä. Tutkimuksen haastatteluihin oli valittu erikokoisia ja tuotantosuunnaltaan erilaisia maatiloja kuusi kappaletta Pohjois-Satakunnan alueelta. Haastateltavien tilojen päätuotantosuunnat koostuivat maidontuotannosta, naudanlihantuotannosta ja kasvinviljelystä. Näin pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava ja todenmukainen otanta Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen nuoren metsän hoitotöiden ulkoistamisesta. Tutkimuksen tavoitteet saavutettiin ja tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina ja suuntaa antavina ulkoisen työvoiman käytöstä Pohjois-Satakuntalaisten maatilojen nuoren metsän hoitotöissä.

LÄHTEET

- Heiskanen, J. 2013. Heinän torjunta. [Verkkosivu]. Metsäpalvelu Jukka Heiskanen. [Viitattu 4.3.2015]. Saatavana: <http://metsasuunnitelmat.fi/heinan-torjunta/>
- Inspirans Oy. 2014. Kvalitatiivinen tutkimus. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.3.2015]. Saatavana: <http://www.inspirans.fi/kvalitatiivinen-tutkimus/>
- Koistinen, A. 2007. Taimikonhoito. Teoksessa: S. Rantala (toim.) Metsäkoulu. Hämeenlinna: Karisto Oy, 95.
- Kuru, K. 2007. Taimikonhoito. Teoksessa: S. Rantala (toim.) Metsäkoulu. Hämeenlinna: Karisto Oy, 87.
- Korhonen, KT., Ihalainen, A., Viiri, H., Heikkinen, J., Henttonen, HM., Hotanen, h., Mäkelä, H., Nevalainen, S. & Pitkänen, J. 2013. Suomen metsät 2004-2008 ja niiden kehitys 1921-2008. Teoksessa: Metsätieteen aikakauskirja. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Lehtonen, H. & Pyykkönen, P. 2005. Maatalouden rakennekehitysnäkymät vuoteen 2013. [Verkkojulkaisu]. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. [Viitattu 17.3.2015]. Saatavana: <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts100.pdf>
- Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä tuotantosuunnan mukaan alueittain vuonna 2014 sekä vuosina 2010 – 2014. (2014). Luonnonvarakeskus. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.3.2015]. Saatavana: <http://www.maataloustilastot.fi/maatalous-ja-puutarhayritysten-rakenne>
- Maataloustilastot. 17.4.2014. Maatalous ja puutarhayritysten rakenne. [Verkkosivu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus. [Viitattu 4.3.2015]. Saatavana: http://www.maataloustilastot.fi/maatalous-ja-puutarhayritysten-rakenne-2013_fi
- Metsäkeskus. 2015. Metsään.fi. [Verkkosivu]. [Viitattu 31.3.2015]. Saatavana: <https://www.metsaan.fi/>
- Metsänhoitoyhdistys. 2015. Ennakkoraivaus. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.3.2015]. Saatavana: <http://www.mhy.fi/puukauppa/ennakkoraivaus>
- Metsänhoitoyhdistys. 2015. Kemera-tuen ehdot ja tukitasot heikkenemässä. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.3.2015]. Saatavana: <http://www.mhy.fi/keski-suomi/uutinen/kemera-tuen-ehdot-ja-tukitasot-heikkememassa>
- Salminen, O., Hirvelä, H & Härkönen, K. 2013. Valtakunnan 10. inventointiin perustuvat ainespuun alueelliset hakkuumahdollisuusarviot. Teoksessa: Metsätieteen aikakauskirja. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Suomen metsäkeskus. 2015. Metsään.fi. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.3.2015]. Saatavana: <https://www.metsaan.fi/>

Tilastokeskus. 2015. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. [Verkkosivu]. Virsta Virtual Statistics. [Viitattu 11.3.2015]. Saatavana: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Tilastokeskus. 2015. Teemahaastattelu. [Verkkosivu]. Virsta Virtual Statistics. [Viitattu 11.3.2015]. Saatavana: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>

LIITTEET

LIITE 1 Haastattelun runko

1. Maatilan päätuotantosuunta ?
2. Maatilan muut tuotantosuunnat?
3. Maatilan pinta-ala?
4. Maatilan metsäpinta-ala?
5. Arvioitu metsätalouden osuus maatilan liikevaihdosta?
6. Onko hakkuita vuosittain vai harvemmin?
7. Onko voimassa oleva metsänhoitosuunnitelma?
8. Maatilan metsien ikärakenne? Nuorten metsien pinta-ala? (ha tai %)
9. Metsämaiden etäisyydet tilakeskuksesta?
10. Onko tilalla nuoren metsän hoitoon vaadittava kalusto? (raivaussaha+muu metsävarusteet)
11. Onko maatalousyrittäjällä tarvittavaa ammattitaitoa nuoren metsän hoitotöihin?
12. Onko nuoren metsän hoitotöitä rästissä tilan metsissä? Jos on niin kuinka paljon (% tai ha?)
13. Nuoren metsän hoitoon käytetty työpanos maatalousyrittäjillä? (vuosittain)
14. Onko nuoren metsän hoidossa käytetty ulkoistamista/ulkoista työvoimaa?
15. Kiinnostus nuoren metsän hoidon ulkoistamiseen?
16. Sopiva hinta nuoren metsän hoidossa?(€/ha)
17. Onko alueella tarjolla nuoren metsän hoitotöiden tekijöitä, henkilöitä tai yhtiöitä ? Luettele toimijat:
18. Onko Kemeratuki tuttu yrittäjälle?
19. Onko Kemera tukea haettu nuoren metsän hoitotöihin?
20. Onko mhy ja sen palvelut tuttuja?
21. Käytetäänkö tilalla metsään.fi -palvelua?